

แนวทางการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาล
แม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

Guidelines for Managing the Thai Language Curriculum for Ethnic Students at Anuban
maesai (saisinlapasat) School under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office

3

วิรัชนา เชบุญ^{1*} ไพโรภ รัตนชูวงศ์² สุตาพร ปัญญาพฤษ²

¹โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์)

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: wirunnnnnn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตร 3) เสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรโดยใช้เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และบันทึกการสนทนากลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรทั้งสิ้น 3. แนวทางการบริหารหลักสูตรใช้หลักการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนการใช้หลักสูตร 2) การนำหลักสูตรไปใช้ 3) การนิเทศ กำกับติดตาม 4) การประเมินผล โดยเน้นการมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ 1) การตัดสินใจ 2) การดำเนินการ 3) การรับผลประโยชน์ และ 4) การประเมินผล

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the state of curriculum management in the Thai language learning area for ethnic students at Anuban maesai (saisinlapasat) School. 2) examine the factors influencing curriculum management, 3) propose guidelines for curriculum management. The research tools included questionnaires, interviews, and group discussion records. The findings revealed that: 1) the overall state of curriculum management in the Thai language learning area for ethnic students was at a high level, 2) both internal and external factors influenced the curriculum management, and 3) the proposed guidelines for curriculum management emphasized participatory principles through four steps: 1) curriculum planning, 2) curriculum implementation, 3) supervision and monitoring, and 4) curriculum evaluation. The participatory approach focused on four aspects: 1) decision-making, 2) implementation, 3) sharing benefits, and 4) evaluation.

Keywords: Curriculum Management Thai Language Learning Area Ethnic Group Students

บทนำ

การศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) เป็นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์สำคัญ โดยองค์การยูเนสโกเน้นให้ทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เพราะการศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมคุณภาพของคนและประเทศ แต่ยังมีคนจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มชนกลุ่มน้อย เช่น คนพิการ คนยากจน ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา การจัดการศึกษาตามหลักสิทธิมนุษยชนช่วยสร้างความเท่าเทียมในสังคมขึ้น (อรรธรณ นิมิตต์นุญ, 2552, น.43) แนวคิดการจัดการศึกษาของไทยยึดหลักสำคัญ เช่น การศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) การศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และยุทธศาสตร์ชาติ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในหลายพื้นที่ยังคงประสบปัญหาในการใช้ภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษากลางและภาษาราชการของประเทศ ความไม่เชี่ยวชาญในภาษาไทยส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในวิชาอื่น ๆ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และการมีส่วนร่วมในสังคมวงกว้าง ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์สูง ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีวัฒนธรรม ภาษา และวิถีชีวิตเฉพาะตัว การเรียนภาษาไทยจึงสำคัญและมีเป้าหมายในการพัฒนาทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน โดยเน้นความเข้าใจและการใช้ภาษาเพื่อแสวงหาความรู้ ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. จ-ฉ) โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ชายแดนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากที่มีภาษาแม่ต่างกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มนี้ในปีการศึกษา 2565 อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ส่งผลกระทบต่อ การเรียนวิชาอื่นและการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (โรงเรียนอนุบาลแม่สาย, 2566) จากปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการอ่านเขียนภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) ผู้วิจัยศึกษาการบริหารหลักสูตรภาษาไทยโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการตัดสินใจ, ดำเนินงาน, รับผลประโยชน์ และประเมินผล ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าแนวทางนี้สามารถช่วยปรับปรุงและพัฒนาการบริหารหลักสูตรภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้บริหารและครูโรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และครูโรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) 114 คน รวมทั้งหมด 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามประกอบไปด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ

สภาพการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 4 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน จากนั้นตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item Objective Congruence: IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67– 1.00 นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค แบบสอบถามในส่วนของสภาพปัจจุบันได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดทำแบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 118 คน ได้รับการตอบรับครบถ้วนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สรุปผลการตอบแบบสอบถาม และดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยการแยกข้อมูลตามเพศ อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาการปฏิบัติงาน โดยวิธีการหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อและโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน

2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเก็บข้อมูล รวมทั้งสิ้น 13 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย จำนวน 6 คน ครูวิชาการ จำนวน 2 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนในรายวิชาภาษาไทยระดับชั้นละ 1 คน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ในแต่ละขั้นตอนของการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้อาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้จากการทำแบบสอบถาม สร้างประเด็นการสัมภาษณ์โดยใช้โครงสร้างการวิเคราะห์ปัจจัยภายในสถานศึกษา และปัจจัยภายนอกสถานศึกษา จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอในรูปแบบความเรียง

3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 3 คน, รองผู้อำนวยการจำนวน 2 คน, ครูภาษาไทยจำนวน 2 คน, และศึกษาพิเศษจำนวน 1 คน โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลตามวิธีการเจาะจง (Purposive Selection) โดยใช้เครื่องมือแบบบันทึกการสนทนากลุ่มเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอในรูปแบบความเรียง รวมถึงการพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการบริหารหลักสูตรโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม

ผลการวิจัย

1. ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 118 คน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง และระยะเวลาการทำงาน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

1.1.1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 และเพศหญิง จำนวน 83 คนคิดเป็นร้อยละ 70.3 จำแนกตามอายุพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 42.4 รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 และช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามที่น้อยที่สุดคือ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามตำแหน่งครู จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 96.6 และ ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 จำแนกตามระยะเวลาการทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาการทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมาคืออายุการทำงาน 1-5 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 และระยะเวลาการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามที่น้อยที่สุดคือ น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9

1.2.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสภาพปัจจุบันในการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์)

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบันในการบริหาร หลักสูตรสาระภาษาไทยสำหรับ นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์		แปลผล	ลำดับ
		μ	σ		
1	ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการใช้หลักสูตร	3.61	0.59	มาก	1
2	ขั้นตอนที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้	3.50	0.68	ปานกลาง	3
3	ขั้นตอนที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม หลักสูตร	3.44	0.63	ปานกลาง	4
4	ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตร	3.55	0.58	มาก	2
ภาพรวม		3.52	0.63	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้ง 4 ขั้นตอน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย $\mu = 3.52$, $\sigma = 0.63$)

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยภายใน (2S4M)

ปัจจัยภายใน (2S4M) ได้แก่ โครงสร้างและนโยบาย (Structure : S1) ความรู้และทักษะ (Products and Service : S2) โครงสร้างบุคลากร (Man : M1) นโยบายเกี่ยวกับการเงิน (Money : M2) การจัดสรรวัสดุทรัพยากร (Material : M3) แนวทางการบริหาร (Management : M4) โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) ได้บริหารหลักสูตรภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดการเวลาและทรัพยากรที่เหมาะสม คือ การเพิ่มเวลาเรียน การใช้สื่อสองภาษาภาษาไทยและภาษาแม่ของผู้เรียน การปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน โรงเรียนมีการกำหนดโครงสร้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการบริหารหลักสูตร โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทยเป็นผู้ดูแลโรงเรียนใช้งบประมาณจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการสนับสนุนหลักสูตร และจัดสรรวัสดุและทรัพยากรการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เหมาะสม การบริหารหลักสูตรมีความยืดหยุ่นและบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียนให้สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

2.2 ปัจจัยภายนอก (STEP)

ปัจจัยภายนอก (STEP) ได้แก่ บริบทในชุมชน (Socio-cultural Factors : S) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Technology : T) สภาพเศรษฐกิจของชุมชนและผู้ปกครอง (Economic Factors : E) นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด (Political and Legal Factors : P) โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) ได้รับอิทธิพลจากบริบทของชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เศรษฐกิจตามแนวชายแดน ซึ่งมีการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารและการค้าขาย การมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในชุมชนช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวและเรียนรู้ภาษาไทยได้ดีขึ้น นอกจากนี้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยียังส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลและการประเมินผลออนไลน์ ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและยืดหยุ่นมากขึ้น สภาพเศรษฐกิจของชุมชนและผู้ปกครองส่งผลต่อการเข้าถึงทรัพยากรการศึกษาและการสนับสนุนจากผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมจากชุมชนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ สุดท้าย นโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ส่งผลต่อการพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรและสื่อการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ช่วยเสริมสร้างโอกาสการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

3. แนวทางการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการใช้หลักสูตร

1.1 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายร่วมพัฒนาหลักสูตร ครูออกแบบการสอนที่เชื่อมโยงวัฒนธรรมผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2 สถานศึกษาร่วมกับครู ผู้ปกครอง และชุมชน วางแผน กำหนดเป้าหมายการสอน คุรุจัดกิจกรรม เชื่อมชีวิตประจำวัน ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนการเรียนรู้

1.3 สถานศึกษารับฟังข้อแนะนำจากทุกฝ่ายปรับการสอนให้เหมาะสม พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

1.4 นักเรียนประเมินตนเอง ครูพัฒนาเครื่องมือ ผู้ปกครองและชุมชนสังเกตและให้ข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้

2.1 สถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมกันวางแผนและพัฒนาหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับบริบทวัฒนธรรมและความต้องการของนักเรียน ครูออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมสนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะ

2.2 สถานศึกษาร่วมออกแบบหลักสูตรที่สะท้อนความหลากหลายทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต สร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้าง รวมไปถึงนำหน่วยงานหรือผู้ปกครองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสถานศึกษา

2.3 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการเรียนรู้ ครูออกแบบการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และผู้ปกครองกับชุมชนร่วมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้

2.4 สถานศึกษาและครูร่วมประชุมเพื่อสะท้อนความคิดเห็น ประเมินกระบวนการสอน และปรับปรุงการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตร

3.1 สถานศึกษามีการจัดประชุมโดยให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ และพัฒนาแผนการสอนร่วมกัน

3.2 สถานศึกษาสร้างโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสร์เทคนิคการสอน และปรับใช้หลักสูตรให้เหมาะกับนักเรียนแต่ละกลุ่ม

3.3 สถานศึกษามีการจัดประชุมสะท้อนความคิดเห็น วิเคราะห์ผลการสอน และปรับปรุงกระบวนการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนในการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้หลักสูตร

4.1 สถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนร่วมพัฒนาเครื่องมือประเมินที่เหมาะสมกับบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่น

4.2 สถานศึกษา และครู การพัฒนาเครื่องมือการประเมินนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยืดหยุ่นและหลากหลายมาใช้ประเมินทักษะ เช่น การอ่าน การเขียน และการสื่อสาร พร้อมปรับปรุงการสอนตามผลการประเมิน

4.3 สถานศึกษามีการประเมินที่ช่วยสะท้อนความก้าวหน้าของนักเรียนและเพิ่มโอกาสในการพัฒนาทักษะภาษาไทยในชีวิตประจำวัน

4.4 โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อน ผู้ปกครองและชุมชนช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนและร่วมพัฒนาเครื่องมือประเมิน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการวางแผนและศึกษาบริบทสถานศึกษาที่ดีเยี่ยม สะท้อนถึงความเข้าใจในกลุ่มชาติพันธุ์ แต่มีอุปสรรคหรือข้อจำกัด การขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญ ทำให้การสอนไม่ตรงกับความต้องการของนักเรียน ข้อจำกัดด้านภาษา ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งอาจทำให้หลักสูตรไม่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียน การขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน ที่เหมาะสม และ ระบบนิเทศที่ไม่ครอบคลุม ส่งผลให้การติดตามและประเมินผลไม่มีประสิทธิภาพ อุปสรรคเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมในขั้นการนำหลักสูตรไปปฏิบัติจริงและขั้นนิเทศ กำกับ ติดตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พร วัฒนานุกูล (2561) ที่เน้นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและการฝึกอบรมครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนและขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขั้นการนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตร

2. ผลการสัมภาษณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) พบว่า ทั้งปัจจัยภายใน (2S4M) และปัจจัยภายนอก (STEP) เช่น สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี ล้วนมีผลสำคัญปัจจัยภายใน (2S4M) ได้แก่ โครงสร้างและนโยบาย ซึ่งกำหนดทิศทางการบริหารหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน บุคลากร ที่มีบทบาทสำคัญในการสอนและพัฒนานักเรียน วัสดุอุปกรณ์ ที่สนับสนุนการเรียนรู้ เช่น สื่อการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ปัจจัยภายนอก (STEP) เช่น สังคมและวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อแนวทางการเรียนรู้ของนักเรียน เทคโนโลยี ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยเสริมการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัสสรฯ แสนวิทย์ (2564) และ นฤมล ทวี

ธรรม (2563) เน้นย้ำถึงความสำคัญของบริบทท้องถิ่นและการพัฒนาบุคลากร ขณะที่ นพรัตน์ คำสุทธี (2562) ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของนโยบายรัฐบาลและทรัพยากรของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อคุณภาพของหลักสูตรโดยตรง หากได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม ก็จะช่วยให้การเรียนการสอนสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม 4 หลัก ตามกระบวนการบริหารหลักสูตร 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการใช้หลักสูตร สถานศึกษานำหลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรโดยให้ทุกฝ่ายร่วมออกแบบการสอนที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น สนับสนุนการเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยทุกฝ่ายร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ขั้นตอนที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรเน้นการแก้ปัญหาจากชีวิตจริงและยึดหยุ่นเนื้อหา พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ปกครองและชุมชน โดยให้ทุกฝ่ายร่วมกำหนดวิธีการเรียนรู้และประเมินการพัฒนากิจกรรมและสื่อการสอน
ขั้นตอนที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตร การนิเทศและติดตามใช้หลักสูตรด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครู วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ และพัฒนาแผนการสอนร่วมกัน พร้อมปรับใช้หลักสูตรให้เหมาะสมและประเมินผลการสอนอย่างต่อเนื่อง
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้หลักสูตร การประเมินโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับบริบทและวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมให้ครูผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนร่วมพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในวงกว้างต่อไป ดังนี้

1. ระดับนโยบาย

1.1 จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่โรงเรียนอนุบาลแม่สาย พบว่า การใช้หลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา จึงควรพัฒนาหลักสูตรที่คำนึงถึงบริบทและความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยออกแบบเนื้อหาที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และลดความขัดแย้งทางวัฒนธรรม

1.2 หน่วยงานระดับนโยบายควรจัดตั้งเครือข่ายของโรงเรียนที่มีบริบทชาติพันธุ์คล้ายคลึงกัน เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการหลักสูตร

1.3 มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับนโยบาย ควรนำแนวทางที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อให้แนวทางแก่โรงเรียนสามารถบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนรู้คุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ระดับปฏิบัติการ

2.1 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การบริหารหลักสูตรภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียนอนุบาลแม่สายอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การนำไปใช้ การนิเทศและติดตาม และการประเมินผล พร้อมจัดทำแนวทางปรับปรุงหลักสูตรที่เน้นการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นและการพัฒนาทักษะภาษาไทย

2.2 ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกมีผลต่อการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารควรวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของปัจจัยต่างๆ และพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาควรร่วมกันหาแนวทางจากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารหลักสูตรภาษาไทยเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การบริหารหลักสูตรภาษาไทยสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) อยู่ในระดับดี ควรศึกษาวิธีการบริหารจากโรงเรียนที่มีบริบทชาติพันธุ์แตกต่างกันเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและปรับใช้ได้ในระดับเขตหรือประเทศ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร ได้แก่ ปัจจัยภายนอก (STEP) และปัจจัยภายใน (2S4M) ควรศึกษาปัจจัยเหล่านี้ในระดับสถานศึกษา เช่น การสนับสนุนจากผู้บริหาร ครู ชุมชน และปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายเขตพื้นที่ และวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. แนวทางที่ได้ไปสู่การปฏิบัติ โดยออกแบบและทดลองรูปแบบการบริหารหลักสูตรที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง และวัดผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษาหลักอาจารย์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ รัตนชูวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุตาพร ปัญญาพฤษ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รวมทั้งคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แนวคิด และท่านประธานการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายฝน แสนใจพรหม ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวกรณ์ สองแสน อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ราย ดร.เสาวลักษณ์ รัตนชูวงศ์ ศึกษาานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 และนางสาวเกตุผกา มานะกิจ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอยงามที่ให้ข้อเสนอแนะในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือเก็บข้อมูลจนการศึกษาค้นคว้าสำเร็จตามวัตถุประสงค์

การอ้างอิง

- นพรัตน์ คำสุทธี. (2562). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏ.
- นฤมล ทวีธรรม. (2563). การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นสังคมเป็นศูนย์กลางร่วมกับการอภิปรายไตร่ตรอง เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะพลเมืองยุคดิจิทัลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์พร วัฒนานุกุล. (2561). การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์: แนวทางและการประยุกต์ใช้. วารสารการศึกษาสำหรับชาติพันธุ์, 12(3), 45-58.
- ภัสสร่า แสนวิทย์. (2564). การพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์: การบริหารหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์. วารสารราชพฤกษ์, 18(1), 1-8.
- โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์). (2566). แผนปฏิบัติการปี 2567. เชียงราย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อรรณณ นิมิตกุล. (2552). การศึกษาแบบเรียนรวม : ทนทางนำไปสู่การศึกษาเพื่อปวงชน. สกลนคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.